Jurgis Matulaitis. *Užrašai*. – Aidai, 1998.

MINTYS, APŠVIETIMAI, ĮKVĖPIMAI IR PASIKETINIMAI

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai" – maketas

Jurgis Matulaitis. *Užrašai*. – Aidai, 1998.

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai“ – maketas

1 14. X. 1910. Mano obalsis tebūna: Visame kame Dievo ieškoti, visą ką dėl didesnės Dievo garbės daryti, į viską Dievo dvasią įnešti[1] ir viską ja perimti.

Dievas ir Jo garbė tegu būna viduriu viso mano gyvenimo, ašimi, apie kurią suktųsi visos mano mintys, jausmai, norai ir darbai.

Dievo garbė ir sielų išganymas. Ar gali būti koks kitas tikslas aukštesnis ir prakilnesnis už šitą tikslą? Kaip menku daiktu išrodo viskas kita, sulyginus su šiuo tikslu? Ką verti net geriausi ir gražiausi žmonių siekimai prieš šitą tikslą? Taigi ar neverta, ar neteisinga, kad mes tam tikslui visą savo gyvenimą, viską, ką tik turime: ir turtus, ir gabumus, ir pačią gyvybę pašvęstume visiškai?

15. X. 1910. Šventieji iš visų jėgų stengėsi pasiekti tobulybę, atsimindami tuos prakilnius Kristaus žodžius: ⌈Būkite tobuli, kaip ir jūsų dangiškasis[2] Tėvas yra tobulas⌉[3]. Ėjo gi prie to neapsakomai aukšto tikslo, stengdamies tapti kaskart labiau panašūs į Jėzų Kristų. Taigi Kristaus gyvenimo tikslas turi tapti ir mano tikslu, jei iš tikrųjų noriu eiti šventųjų pėdomis, ir tie įrankiai ir priemonės, kurias Kristus vartojo, turi būti ir mano įrankiais ir priemonėmis. Ko Kristus troško? –

Įvykdyti Dievo karaliją čia ant žemės, t. y. šv. mūsų Bažnyčią. Kokiu keliu prie to ėjo? –

Visiško savęs išsižadėjimo, darbų, vargų, pažeminimų, persekiojimų, kentėjimų; ėjo, kol galvą nepadėjo, kol netapo prie kryžiaus prikaltas. –

Kas iš to išeina? –

[1] ver man ins [2] orig fl ex err *-asisi* [3] *Mt* 5, 48

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai" – maketas

1910 X 15 - 17

Kad kiekvienas iš mūsų turi iš liuoso noro, visiškai savęs išsižadėjęs, pilnai atsiduoti ir pasišvęsti Bažnyčiai. Tame matau branduolį ir esmę mūsų pašaukimo: reikia iš liuoso noro ir noriai išsižadėti savęs, savo ištaigų, smagumų, užgaidų ir malonumų; išsižadėti šio pasaulio: jo turtų, gėrybių, jo tuščios garbės, o visą save, visus savo gabumus ir dovanas prigimties ir antprigimties pilnai ir visiškai pašvęsti ir atiduoti Bažnyčios labui, jos apgynimui, palaikymui, praplatinimui, tarpimui ir klestėjimui. –

Dieve, duok, kad aš niekad tai neužmirščiau. Kokios taktikos geriausiai būtų[1] laikytis, einant prie to tikslo? Man rodosi, kad ne tiek gynimosi taktikos, kiek užgrobimo, apėmimo, užkariavimo. Pats gyvai persiėmę Kristaus dvasia, turime // rūpintis telkti ir organizuoti aplink 2 save geros valios žmones; juos lavinti, rengti prie darbo, o paskui drauge su jais ir per juos visur Kristų įnešti, ⌜viską Kristuje atnaujinti[12] ir atgaivinti, viską dėl Kristaus apimti, viską prie Kristaus patraukti. Viešpatie Jėzau, uždek mūs širdis ta uolumo ugnimi. To Tavęs melsiu.

17.X.1910. Mūsų uždavinys turi būti: tobulintis ir tobulinti, tobulintis pačiam ir tobulinti kitus žmones ir darbus. Tobulintis pačiam dvasiškame gyvenime, pasirenkant tarp dvasiškų praktikų ypač tas, kurios labiau priverčia žmogų sąmoningu antprigimtiniu gyvenimu gyventi, kaip va: gryna, antgamtinė intencija (ji turėtų virsti tikru įpročiu mūs gyvenime), ypatinga ir apskrita sąžinės sąskaita, meditacija, dv.[3] skaitymas, gerai, sąmoningai atliekama išpažintis ir pilna, su visu atvirumu ir nuoširdumu padaryta bent kartą per mėnesį prieš dvasiškąjį tėvą mano dvasiško gyvenimo apyskaita; – kituose gi daiktuose, prie bendro išsilavinimo dar stengtis kame nors išsispecializuoti, suvartojant kuo tikslingiausiai savo laiką, darant prieš Vyresniuosius iš viešų savo darbų ir viso savo orutinio[4] gyvenimo pilną apyskaitą. Taip pačiam besitobulinant, stengtis reikia drauge ir kitiems padėti tobulintis,

[1] man pro *būsų* [2] cf *Ef* 1, 10 [3] =dvasinis [4] =išorinio

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai“ – maketas

kitiems betarnaudamas, prie kitų ištobulinimo prisidėdamas, žmogus ir pats tobulinasi ir kyla aukštyn.

18. X. 1910. Nors mes įstojome į seną įstaigą, bet viskas tenka mums
> statyti ir tverti iš naujo, mums patiems reikia nusistatyti instrukcijos ir kitokios taisyklės. Kokiu būdu galime tai geriausiai padaryti? Žinoma, pirmų pirmiausiai reikia maldoje ieškoti šviesos, bet ir patiems reikia daryti, kas galima. Man rodos, geriausia bus, jei šitokio prisilaikysime būdo:

a) Pirmiausia reikia susekti, kiek galint, prie ko[1] kiti žmonės jau yra priėję tuose daiktuose, apie kuriuos mums einasi; prie ko kitus žmones yra privedęs tuose daiktuose prityrimas, mokslas, gyvenimas, kad be reikalo nedarius darbo jau padaryto.

b) Paskui reikia mums pranokėjų patartys, pamokymai ir taisyklės bandyti taikyti prie mūs pačių gyvenimo, prie tų aplinkybių, kuriose
3 // mums prisieina dirbti ir gyventi. Reikia žiūrėti, kas iš pranokėjų palikimo pasilaikyti reikia, kas atmainyti, kas atmesti, kas pridėti. Tai yra iš surinktos medžiagos reikia susidaryti taisykles.

c) Toliau tas taisykles reikia bandyti įvykdyti iš tikrųjų, atsidavus tam darbui visa širdimi. Ir gražiausios, ir geriausios taisyklės, jei nebus pildomos, jei nebus į gyvenimo pamatus patiestos, nieko nepadės. Geriau mažiau turėti taisyklių, bet jas pildyti. Ir reikia žiūrėti, kad tik tokias taisykles sau susistačius ir pasilaikius, kurios atsako mūsų tikslui, protingos, naudingos ir išpildomos. –

Bepildant ir bevykdant tas naujai sustatytas taisykles, būtų gerai, kad kiekvienas užsirašinėtų savo pastabas, kaip jam tos taisyklės sekasi pildyti, kokias turi kliūtis ir sunkenybes, kokią mato naudą ar sugaištį, – kaip jos pagerinus, kas atmainius ir t. t. Tas pats būtų galima kai kada užsirašinėti ir apie senai įvestas taisykles, jei pasirodytų, bebėgant gyvenimui pirmyn, kad jose reikia šis tas atmainyti. Tai turėtų pirmiausiai vyresniesiems rūpėti.

[1] man ins

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai" – maketas

d) Toliau jau vėl užtektinai išbandę taisykles, turėtų broliai ar susieiti ir pasikalbėti bei apsvarstyti savo pastabas ir prityrimus, arba bent surinktą medžiagą nusiųsti tam tyčia paskirtai komisijai, kuri ją sutvarkytų ir pagal ją įvestų reikalingas atmainas į[1] nustatytas taisykles.

e) Pagaliau, taip jau pataisytas ir išbandytas taisykles vėl paduoti visiems pildyti ir jau galima jas įtraukti į mūs prityrimo knygas, kaip jau šiek tiek susistovėjusias taisykles.

Tai būtų galima taikyti ne tik prie taisyklių ir instrukcijų, bet ir prie darbų, įstaigų ir t. t., o net ir prie visos Vienuolijos ne vienu atžvilgiu. Nes kaip vienas asmuo, taip ir Vienuolija turi tobulintis ir vis žengti pirmyn. Bandysiu tai taikyti gyvenime.

22. X. Į visų mūs darbų ir sumanymų pamatą reikia visados mūs pačių gyvenimo šventumas tiesti, tik tada turės ant ko mūs darbai tvirtai stovėti. Nereikia niekad gailėtis savo dvasiškam ištobulinimui nei laiko, nei triūso, reikia tam svarbių svarbiausiam darbui visa širdimi atsiduoti. ⌈Ką padės, kad // ir visą pasaulį žmogus apgalėtų ir apimtų, *4* jei savo sielai padarytų nuoskaudą arba mažiausią nuostolį.[12] Duok, Viešpatie, kad aš tai visada atminčiau.

23. X. Atsižiūrint į kiekvieno gabumus, į Bažnyčios reikalus, į vedamus darbus ir įstaigas, reikia brolius mokinti ir lavinti, nesigailint nei triūso, nei pinigo. Tobulybė ir prie jos ėjimas turi būti dėsniu ne tik mūsų dvasiško gyvenimo, bet ir darbų. –

Mūsų Kongregacija niekad tenesigaili skatiko, darbo ir žmonių, kada einasi apie[3] dvasišką brolių išauklėjimą ir tobulinimą ir apie jų prirengimą prie darbo, prie triūso dėl Bažnyčios labo ir Dievo garbės. Reikia sau prirengti tinkamus žmones. Kongregacija nuolat turi rūpintis pati savim, kad joje klestėtų organizacija, drausmė, tvarka ir dvasia; ne tik turi žiūrėti, kad palaikius tvarką, drausmę, dvasią, bet dar pakėlus, tobulyn pavarius. Kaip kiekvienas asmuo, taip ir pati Kongregacija

[1] orig vid ex err *ir* [2] cf *Mt* 16, 26; *Mk* 8, 36; *Lk* 9, 25 [3] man add *a*

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai" – maketas

turi stengtis vis tobulyn eiti ir kilti: savo brolių dvasiškame išdirbime ir išauklėjime, pritaisyme ir prirengime prie darbo dėl Bažnyčios labo, savo darbų ir įstaigų kėlime ir tobulinime, o taipgi savo gyvenimo, kaipo Kongregacijos, kaipo organizmo kaskart geresniame sutvarkyme, sutaisyme, suorganizavime. –

Jei Kongregacija pašvenčia žmones, piningus ir triūsą visokioms kitokioms įstaigoms, tai ypač nieko neprivalo gailėtis – nė žmonių, nė triūso, nė skatiko, kad, kaipo organizme, savy palaikius, sustiprinus ir ištobulinus gyvybę, dvasią, drausmę[1], tvarką, organizaciją. Geram susiorganizavimui nereikia nieko gailėtis, nes tame mūsų stiprybė. Kodėl tam tikslui nebūtų galima aplankyti kitų organizacijų, prisižiūrėti jų gyvenimui, organizacijai ir tvarkai, jų darbams? Kodėl nepasisavinus sau to gero, prie kurio kiti yra priėję savo ilgų metų prityrimu, savo maldomis, Dievo įkvėpimų ir ypatingos malonės vedami? Kodėl nuo kitų nepasimokinus, kas galima? Nuo visų būtų galima paimti šis tas naudingai. Kodėl neišstudijavus kitų žmonių Įstatų, Instrukcijų, Regulų ir t. t.? Kiek ten prityrimo, kiek ten dvasios. Kiek antgamtinės šviesos. Pažiūrėkim, kaip pasauliečiai žmonės steigia ir tobulina savo įstaigas. Ne tik visą Europą, bet dažnai ir // Ameriką apvažinėja, kad patyrus, kaip kitur panašios įstaigos yra įsteigtos ir vedamos. Ką gero pamato kitur, paskui stengiasi prigydyti savo krašte, taikantis prie vietinių aplinkybių ir sąlygų. Kodėl nepasekus to pavyzdžio ir Kongregacijos kaskart geresniame suorganizavime, vedime, sutvarkyme. –

Taigi mūs Kongregacija nieko neprivalo niekad gailėtis pašvęsti kuo geriausius, kuo dievočiausius, išmintingiausius, gabiausius ir tinkamiausius žmones savo organizmo palaikymui ir ištobulinimui. Kuo tinkamiausius žmones reikia pašvęsti novicijų vedimui, brolių mokymui ir t. t. Gerai kartas nuo karto aplankius kitas kongregacijas, prisižiūrėjus jų gyvenimui, pasiteiravus pas jas, kas gera dar galima

[1] man trans pro *-arsu-*

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai" – maketas

paėmus pas save įvesti, kaip geriau išvengus visokių sunkenybių ir keblumų. –

Už tai novicijų vedėjų ir namų vedėjų reiktų vengti, kad neapsunkintų kitais pašaliniais darbais, kad jie vien Kongregacijai galėtų atsidėję tarnauti. –

Toliau turi eiti visoki Kongregacijos vedami darbai ir įstaigos. Ir čia turi būti tobulybės ir tobulinimo dėsnis taikomas, kad ir darbuose nemažiau geriau stovėtume už pasauliškius, bet kad dar juos kiek galima pranoktume ir jiems pavyzdžiu būtume.

24. X. 10. Svarbu kiekvieną daiktą pradėti nuo to, nuo ko reikia, svarbu išsyk prieiti prie branduolio to dalyko, apie kurį einasi. Todėl visame kame pirmiausiai reikia atsižvelgti į tikslą, į dalyko esmę ir apsvarsčius nuspręsti, ar tikslas geras, ar dalykas tinkamas. O jau paskui reikia pradėti rūpintis, kaip pašalinus kliūtis ir keblumus, kurie mums trukdo pasiketinimą įvykdyti, kaip suradus kuo tinkamiausias priemones tikslui įvykdyti.

Žmogus yra palinkęs savo dvasiško gyvenimo tobulinimą atidėti, o net ir apleisti arba ir visiškai užmesti, kuomet jam pasitaiko koki geri[1] darbai dėl kitų atlikti. Kai kada žmogus taip duodasi įsitraukti į tų visokių darbų sūkurį, kad jam pačiam nė kiek laiko nepasilieka. Taip begyvenant, bedirbant, besikarščiuojant, žmogaus dvasia pamažu išsenka[2], iš- // džiūsta, išsiblaško ir visiškai susilpnėja. Mūs dvasiai ataušus ir atšalus, 6
nebeturės kuo gyventi ir mūsų uolumas, ir mūsų darbai pamažėli turės apmirti. Taigi pirmoj vietoj visada reikia statyti savęs tobulinimas.

Kaip mes greiti esame apsileisti dvasiškame gyvenime dėl visokių pašalinių darbų, taip pat dėl tų pačių darbų mes veikiai ir mūs Kongregacijos reikalus nustumiame į antrą ar trečią eilę, į užpakalį. O tai niekad negali būti naudinga ne tik Kongregacijai, bet ir mums patiems ir tiems mūsų darbams, dėl kurių taip greiti esame apsileisti. Kon-

[1] man add *-ri* [2] orig vid ex err *išseka*

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai“ – maketas

gregacija yra atspirtis ir mūsų pačių, ir mūsų darbų, ir veiklumo: ji yra mūsų gyvenimo pamatas. Juo Kongregacija bus geriau sutvarkyta ir vedama, tuo daugiau bus joje Dievo dvasios, tuo geriau ir mes galėsime dvasiškai augti ir tarpti, ir mūsų darbai bus pasekmingesni ir vaisingesni ir stovės ant tvirtumo pamato. –

Nė viena įstaiga negyvuos ir netarps kaip reikiant, jei nebus žmonių jai atsidavusių. Taip pat ir Kongregacija neaugs ir netarps, jei neatsiduos ir nepasišvęs jai visiškai kiek reikiant žmonių. Juo Kongregacija bus didesnė, juo sunkesnėse sąlygose prisieina jai gyventi, tuo daugiau žmonių vienuolių išskirtinai ir visiškai turi atsidavę jai tarnauti. Prie tų žmonių, Kongregacijai visiškai atsidavusių, turi prisidėti ir visi kiti: ir pavyzdžiu, ir geru sumanymu, ir patarimu, ir tvarkos bei dvasios palaikymu, ir iniciatyva, ir sustiprinimu ir t. t. Juo geriau vienuoliai Kongregaciją, tą savo dvasišką namelį, išsistatys, išpuoš, įsitaisys, sutvarkys, tuo geriau, jaukiau, maloniau bus jiems visiems tenai gyventi. Juo daugiau bus Dievo ir artimo meilės tarp jųjų, tuo kiekvienas bus karštesnis: kiekvienas tada neš aną ugnį, kuria kitus uždega.

Viską suėmus į krūvą, man rodosi, būtų geriausiai, kad pavyktų gyvenimas šitaip sutvarkyti:

I. 1) Viduriu mūsų gyvenimo turi būti Dievas: Jo didesnė garbė turi dėl mūsų būti visu kuo. 2) Mūs visų rūpesčių, darbų, pastangų tikslu turi būti Bažnyčia, ta Dievo karalija ant žemės, ir jos visi reikalai. Bažnyčia turi būti aukščiau statoma už visus šios žemės turtus, gėrybes, ieškinius ir siekinius, kad ir prakilniausius. //

7 II. Kiekvienas iš mūsų savo asmeniškam gyvenime privalėtų, man rodos: 1) pirmoj vietoj pastatyti savo asmenišką išsitobulinimą, šventumą. 2) Toliau turėtų rūpintis, kad prisidėtų prie palaikymo drausmės, tvarkos ir dvasios.

III. Pati Vienuolija turėtų laikytis tokios tvarkos: 1) Jokio triūso nesigailint pirmiausiai rūpintis kiekvieno brolio vienuolio dvasišku

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai" – maketas

ištobulinimu, 2) prirengimu prie pareigų, kad ne tik galėtų gerai atlikti, bet būtų pasaulininkams pavyzdžiu ir gyvu pamokslu.

Dažnai atsitinka, kad pradedame sau galvą graužti dėl kliūčių, kurias matome, arba net ir dėl tų, kurios gali ateity kada nors rastis, jei rasis; skundžiamės dėl to, kad neturime išsyk tų priemonių, kurių mums reikia ir t. t. Ir imame galvoti, kaip tas visas kliūtis pašalinus ir kaip čia tuos visus įrankius susitaisius. Tuo dažnai viskas ir pasibaigia: prie paties tikslo jau neiname. Pridera mums kitaip pasielgti. Jei[1] tikslas geras ir tinkamas, jei tik jis gali atnešti Dievui garbę ir Bažnyčiai naudą, reikia drąsiai stoti prie darbo ir eiti prie tikslo. Jei tik tikrai būsime savęs išsižadėję ir Dievui visiškai atsidavę ir pasiaukoję, be abejo, kad surasime būdą ir keblumams pašalinti arba bent pro juos prasilenkti, ir mūs sumanymai bus įvykdyti. Nereikia tik bijotis dėl Dievo garbės ir Bažnyčios labo nukęsti, nereikia bijotis, taip sakant, rizikuoti. Ateitis yra nuo mūsų akių kaip ir uždangalu uždengta; ir šiaip gyvenime nuolat mums prisieina rizikuoti. Juo labiau galima rizikuoti, kad čia nėra ko bijotis pralaimėti... Nors ir nepavyktų darbas ir sumanymas, Dievas priims gerus norus ir sumanymus, ir pastangas. Pas Dievą nieko nepralaimėsime, o tik dar pelnysime. O pas žmones? Ką čia taip labai gali pralaimėti ir ko čia taip labai bijotis? Jei tik tikrai viso ko būsi išsižadėjęs ir viską būsi dėl Dievo apleidęs, ką žmonės galės tau padaryti? Dievo tau neatims, dangaus prieš tave neuždarys, į pragarą tavęs nenuvarys, jei pats ten eiti nenorėsi. Net nuo žemės tavęs nenustums. Kur nusiųs, ten rasi žmones, ten galėsi dėl jų išganymo darbuotis. Pagaliau visur yra Dievas ir visur vienoks kelias į dangų. //

Viešpatie, suteik man tą malonę taip visus ryšius mane prie žemės 8
rišančius sutraukyti, taip nuo visų šios žemės niekniekių atsisakyti, taip nuo visokių žemiškų norų, geismų, siekimų, užsimanymų pasiliuosuoti, kad drąsiai galėčiau tarti: nieko daugiau čia nesibijau ant

[1] a man add si [

© Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincija – *Užrašų* tekstas
© Paulius Subačius – straipsnis, paaiškinimas, rodyklės
© „Aidai“ – maketas